

LOCUL REGIZORULUI: ÎNCEPUT DE SINTEZĂ

Rigurozitatea determinării rolului regizorului în teatru are, în zilele noastre, o importanță platonică. În trecut, ca și astăzi, opiniile contradictorii, referitoare la statutul artistic al punerii în scenă, porneau, întotdeauna, de la calitatea anumitor spectacole, de la aprecierea stilului de muncă al unui anume regizor, al unui anumit colectiv de actori. Este motivul principal pentru care valoarea de generalizare, pretins axiomatică, a tuturor aserțiunilor care privesc acest domeniu trebuie primită cu îngăduitoare și obiectivă suspiciune.

Horia Deleanu, autorul cărții „Regizorul și teatrul”*, și-a propus un obiectiv spectaculos: sinteza dezbaterilor ce s-au desfășurat cu înfiorare și înfrigurare publicistică pe toate meridianele în legătură cu contribuția regizorului la realizarea spectacolului teatral în raport cu contribuția dramaturgului, actorilor, publicului. Actul temerar a fost asigurat de o documentare bogată și amănunțită, reprezentativă pentru pozițiile principalelor opinenți în această problemă. Informația lui Horia Deleanu este amplă și diversă, autorul folosește des citate care profilează fiecare tendință, argumentează pe larg fiecare opțiune, vădind probitatea și minuția analizei sale. Poziția pe care o adoptă este conjuncturală: prezentînd critic anumite opinii, raliindu-se altora, Horia Deleanu caută un pasaj în vâlmășagul afirmațiilor categorice și al limbajului etonant.

Evoluția conceptului de spectacol teatral a înregistrat și în România o serie de momente semnificative pentru relațiile regizorului cu teatrul. Încă de la începuturile sale, istoria spectacolului modern a cunoscut o situație definitorie: „căderea” *Năpastei*, drama lui I. L. Caragiale, a atras dezbateri pasionante a relației dintre viziunea dramaturgului, interpretarea regizorală și capacitatea actorilor de formație romantică de a face față cerințelor noi. Mai târziu, înflăcăratele rechiziții ale lui Camil Petrescu împotriva „monștrilor sacri”, ca și a regizorilor care desființau textele, luările de poziție ale unor reputați oameni de teatru ca Al.

Davila, Paul Gusty, Soare Z. Soare, Ion Sava, Victor Ion Popa ș.a. au influențat într-un mod specific dinamica evoluției spectacolului românesc și au creat premisele poziției estetice contemporane. De altfel, discuții interesante în legătură cu poziția regizorului în teatru au avut loc și în anii din urmă, polemica fiind susținută cu argumente inedite și ingenioase de realizatori, de critici, de „voci din public”. Desigur, că nu-i în intenția noastră să-i propunem polemici autorului, dar ni se pare că măsura în care și-a angajat cunoștințele în ceea ce privește mișcarea teatrală universală trebuia să se extindă cu egală stăruință și asupra fenomenului teatral autohton, cu atât mai mult cu cât relațiile dintre regizor-actor-teatru-public au fost dezbătute cu aplomb și competență de oamenii de teatru români, care au adus o contribuție meritorie nu numai la resuscitarea, ci, mai ales, la luminaarea unor aspecte ale problemei.

Ne-ar mai fi bucurat să găsim în paginile cărții lui Horia Deleanu considerații asupra rolului regizorului în mișcarea teatrală a stagiunilor mai recente, pentru că datele problemei au cunoscut modificări de la un an la altul. Arta punerii în scenă incumbă regizorului responsabilități noi, degrevindu-l, măcar în parte, de unele responsabilități tradiționale. Regizorul a început să fie solicitat ca model pedagogic și artistic formativ pentru colectivul pe care îl dirijează, ceea ce i-a sporit angajamentul de animator cultural care, în realizarea obiectivelor sale, uzează cu abilitate și pertință de sociologia grupurilor și a colectivităților. În același timp, „omul de teatru total” este ajutat din ce în ce mai specializat și mai individualizat de scenografie, scenotehnică, acustică, ecleraj, integrate viziunii sale, dar cu o veritabilă tendință centrifugă.

Horia Deleanu s-a abținut de a-și informa cititorii asupra acestor aspecte noi ale problemei, dar, abordînd o temă de real interes pentru mișcarea teatrală, cartea lui are meritul de a stabili jaloarele precursore ale unor studii ulterioare.

Dumitru Negreanu

* Horia Deleanu, „Regizorul și teatrul”. Ed. Meridiane, București.